

IV

(Tájékoztatók)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL ÉS SZERVEITŐL SZÁRMAZÓ
TÁJÉKOZTATÁSOK

TANÁCS

A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében 2009. november 26-án ülésező képviselői által elfogadott következtetések az oktatás szerepének a teljes körűen működő tudásháromszög keretében való fejlesztéséről

(2009/C 302/03)

A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői,

háromszög mindhárom elemének megfelelően és egymással teljes kölcsönhatásban kell működnie,

EMLÉKEZTETVE

— a megújult lisszaboni stratégia alapértékeire, mely szerint a növekedés és foglalkoztatás a virágzó, méltányos és környezetvédelmi szempontból fenntartható európai jövő megteremtésének központi eszköze, továbbá arra, hogy a tudásháromszög kulcsszerepet játszik e folyamatban,

— arra, hogy a 2007. március 8–9-i brüsszeli Európai Tanács megerősítette, hogy „az oktatás és képzés előfeltétele a jól működő tudásháromszögnek (oktatás – kutatás – innováció) és kulcsfontosságú szerepet játszik a növekedés és a foglalkoztatás előmozdításában”, továbbá arra, hogy a 2009. március 19–20-i brüsszeli Európai Tanács sürgős és konkrét intézkedések meghozatalára szólított fel „a vállalkozások, a kutatás, az oktatás és a képzés közötti partnerség ösztönzése”, valamint „a kutatásba, a tudásba és az oktatásba való beruházás fokozása és minőségének javítása” érdekében,

TUDATÁBAN ANNAK, hogy

— az elhúzódó gazdasági visszaesés továbbra is súlyos hatást gyakorol a globális gazdaságra, valamint hogy az Európai Unión belüli eredményes és tartós talpra állás alapjaként teljes mértékben ki kellene aknázni a megújult lisszaboni stratégiát, és az abban hangsúlyos szerephez jutó tudásháromszöget,

— ahhoz, hogy az Európai Unió felkészült legyen a versenyen alapuló globális gazdaság, az éghajlatváltozás és az idősödő népesség jelentette kihívások megválaszolására, a tudás-

— az oktatás alapvető szerepe az, hogy biztosítsa az egyének fejlődését annak érdekében, hogy korunk társadalmában kibontakoztathassák a bennük rejlő összes képességet, és hogy következőképpen az oktatási intézmények valamennyi szinten igen széles feladat- és felelősségi körrel rendelkezzenek. Mindazonáltal az oktatás, ahhoz, hogy a tudásháromszög alapjaként konkrét feladatait betöltsen, további fejlesztést igényel.

ÚGY VÉLIK, HOGY AZ OKTATÁS, A KUTATÁS ÉS AZ INNOVÁCIÓ TOVÁBBI INTEGRÁLÁSA EGY TELJES KÖRŰEN MŰKÖDŐ TUDÁSHÁROMSZÖGBE

Az alábbiak révén erősítené Európa innovációs kapacitását, valamint előmozdítaná egy kreatív és tudásintenzív gazdaság és társadalom kialakulását:

— egy sokkal erősebb és folyamatosan fejlődő tudásbázis az egyetemeken ⁽¹⁾ és a kutatóközpontokban, amely a tágabb gazdaságban és a társadalom egészében rövid idő alatt innovatív termékeket, szolgáltatásokat, megközelítéseket és módszereket eredményezhet,

— kreatív, innovatív gondolkodásmód és vállalkozó szellem ösztönzése a tanulóknak, a gyakornokoknak, a hallgatónak, az oktatóknak és a kutatóknak körében, amely az oktatás és képzés révén hozzájárulna egy fejlettebb vállalkozói kultúra fokozatos kialakulásához, továbbá dinamikusabb európai munkaerőpiacot és képzetesebb munkaerőt eredményezne.

⁽¹⁾ E szöveg alkalmazásában az egyetemek kifejezés az összes felsőoktatási intézménytípust magában foglalja.

Hozzájárulna ahhoz, hogy számottevő előrelépés történjen:

- az „új munkahelyekhez szükséges új készségek” kezdeményezés célkitűzéseinek megvalósításában, mely kezdeményezés célja az európai uniós polgárok foglalkoztathatóságának javítása a változó munkaerőpiacon,
- az egyetemek modernizációs programjában ⁽¹⁾.

AZ OKTATÁS TERÜLETÉN AZ ALÁBBI KONKRÉT KIHÍVÁSOKAT AZONOSÍTJÁK

- az oktatás – tanításként, tanulásként, valamint a társadalmi-kulturális értékek átadásaként értelmezve azt – és az üzleti szférában folytatott kutatás és innováció közötti kulturális szakadék áthidalásának szükségessége,
- a hangsúlyozottabban innovációs és vállalkozói kultúra iránti igény az egyetemeken,
- a kommunikáció és a mobilitás javításának igénye az oktatás és a kutatás világa, valamint az üzleti élet és a tágabb gazdaság között, továbbá a mobilitás és az eszmecserék előmozdítása a különböző tudományágak és kutatási területek között,
- az egyetemek irányítási és finanszírozási struktúrái további megreformálásának szükségessége – oly módon, hogy az nagyobb autonómiát és elszámoltathatóságot engedjen meg –, a bevételi források nagyobb mértékű diverzifikálása és az üzleti világgal való hatékonyabb együttműködés elősegítése érdekében, valamint az egyetemek arra történő felkészítése céljából, hogy globális szinten is részt vehessenek a tudásháromszögben.

ÚGY VÉLIK, HOGY E KONKRÉT KIHÍVÁSOK MEGVÁLASZOLÁSÁT CÉLZÓ SZAKPOLITIKÁKNAK AZ ALÁBBI ÁLTALÁNOS ELVEKRE KELLENE ÉPÜLNIÜK:

- a tudásháromszög elképzelése kapcsolódik ahhoz az igényhez, miszerint szisztematikus és folyamatos kölcsönhatás révén növelni kell a beruházásoknak a három tevékenységben – azaz az oktatásban, a kutatásban és az innovációban – kifejtett hatását,
- a tudásháromszög teljes körű integrációja mind európai, mind tagállami szinten összehangoltabb politikaalkotást és együttműködést tesz szükségessé az oktatás, a kutatás és az innováció terén,
- ahhoz, hogy az oktatás a tudásháromszögben betölthesse szerepét, visszajelzést kell kapnia a kutatási és innovációs célkitűzésekről és eredményekről, az oktatást és a tanulást erős kutatói bázisnak kell támogatnia, a kreatív gondolkodás, valamint az innovatív magatartás és megközelítések fokozottabb elsajátítása révén pedig fejleszteni és javítani kell az oktatási és tanulási környezetet,

⁽¹⁾ Lásd a Tanács 2007. november 23-i állásfoglalását az egyetemeknek Európa globális tudásalapú gazdaságban való versenyképességét célzó modernizálásáról (16096/1/07), valamint „Az egyetemek korszerűsítési programjának megvalósítása: oktatás, kutatás és innováció” című 2006. májusi bizottsági közleményt (9166/06).

- a hagyományos egyetemi kultúrának tudatában kell lennie annak, hogy kulcsszerepet játszik az elkövetkező évek gazdasági növekedésének és jólétének, valamint a magasabb életminőségnek az alapját jelentő képzetesebb, vállalkozóbb szellemű és rugalmasabb munkaerő megteremtésében. A képzés révén a kutatóknak és az oktatóknak képessé kell válniuk arra, hogy az eddiginél jobban beleplántálják az innovációs kultúrát a szervezetbe, amelynél dolgoznak,
- a tudásháromszöget figyelembe kell venni az egész életen át tartó tanulás nemzeti, regionális és intézményi szintű stratégiáinak kidolgozásakor, hogy ezáltal az egyetemek jobban részt vegyenek a tudásalapú gazdaság szempontjából lényeges készségek fejlesztésében, valamint hogy a felvételi szabályok megfelelő módon elismerjék a korábban szerzett tudás és a munkatapasztalat értékét,
- az új ötletek és innovációk a különféle ismeretek találkozásából és az új ismereteknek a kíváncsiság által ösztönzött kereséséből születnek. Ezért elengedhetetlen annak elismerése, hogy a tudomány és a technológia mellett a társadalomtudományok és a humán tudományok területén végzett minőségi oktatás és kutatás is fontos szerepet játszik az innovációban,
- az európai egyetemek és kutatási rendszerek sokszínűségét előnynek kell tekinteni a teljes körűen működő tudásháromszöget érintő különböző megközelítések kialakításához.

A KÖVETKEZŐ HÉT FELLÉPÉSI PRIORITÁST HATÁROZZÁK MEG:

1. Nagyobb fokú koherencia kialakítása az oktatás, a kutatás és az innováció területének szakpolitikái között

Európai és tagállami szinten koherensebb politikaalkotásra van szükség, amely teljes mértékben integrálja a tudásháromszög három elemét. Az oktatási, kutatási és innovációs politikáknak kölcsönösen erősíteniük kell egymást a teljes körűen működő tudásháromszög kialakulásának biztosítása, valamint a valóban tudásalapú gazdaságba és társadalomba való átmenet felgyorsítása érdekében. A Bizottságnak a nyitott koordinációs módszer jelentéstételi eljárásai keretében jelentést kellene tennie a Tanácsnak az oktatás, a kutatás és az innováció terén meghozott, a tudásháromszög integrációját támogató intézkedésekről. A jelentésnek azonosítania kellene az akadályokat és javaslatokat kell tennie a további fejlesztésekre.

2. A pedagógiai reform felgyorsítása

A tagállamoknak arra kellene ösztönözniük az oktatási és képzési intézményeket, hogy a tantervek, valamint a tanítási és vizsgáztatási módszerek az oktatás valamennyi szintjén – a doktori szintet is beleértve – magukban foglalják és előmozdítsák a kreativitást, az innovációt és a vállalkozói készséget. Ez megvalósítható például oly módon, hogy a tanterveket adott esetben a kutatóintézetekkel, az ipari szektorral és az egyéb érdekelt felekkel együttműködésben, folyamatos jelleggel fejlesszék.

3. Az egyetemek, az üzleti világ és az egyéb érdekelték közötti partnerségek

A tagállamoknak és a Bizottságnak haladéktalanul reagálniuk kellene az oktatási és képzési intézmények, valamint a szociális partnerek, különösen a munkáltatók közötti partnerségnek az egész életen át tartó tanulással összefüggésben történő megerősítéséről szóló, a Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által 2009. május 12-én elfogadott következtetésekből megfogalmazott, intézkedések tételére vonatkozó felhívásra. Az egyetemek, illetve az általuk kiszolgált közösségek közötti szorosabb kapcsolódás kialakításának összefüggésében különös figyelmet kell fordítani az egyetemek és az üzleti szféra közötti személyi mobilitás ösztönzőinek kialakítására, ideértve a személyzeti csereprogramokat is. Az egyetemek oktatási, kutatási és innovációs stratégiáinak részeként fokozni kell az egyetemek és az üzleti élet közötti együttműködést.

4. Az egyetemi innovációs kultúra kialakítását célzó intézkedések

A tagállamoknak ösztönözniük kellene az egyetemeket arra, hogy többek között dinamikusabb és interaktívabb tanulási környezetek, valamint az oktatói személyzetnek nyújtott, az innovációs dimenzióval bíró projektekből való részvételüket célzó ösztönzők révén gyorsítsák fel az „innovációs kultúra” kialakítására irányuló erőfeszítéseiket. Intézményi szinten finanszírozási mechanizmusokat és ösztönzőrendszereket lehetne kialakítani egy olyan szemléletbeli változás előmozdítása érdekében, amely az ipari szektorral való együttműködést fontos tényezőnek ismeri el a szakmai előmenetel szempontjából. El kell ismerni a felsőoktatási vezetőknek az „innovációs kultúra” hatékony kialakításában játszott, kiemelkedően fontos szerepét.

5. Az egyetemeket átadható tudás teremtésére bátorító ösztönzők kialakítása

A tagállamoknak meg kellene vizsgálniuk, hogy léteznek-e megfelelő ösztönzők az egyetemek számára olyan tudás teremtéséhez, amely a tágabb gazdaságnak átadva innovatív termékeket és szolgáltatásokat eredményezhet. Amennyiben a jogi rendelkezések, az irányítási struktúrák vagy a pénzügyi rendelkezések megakadályozzák az intézményeket abban, hogy nyereséget termeljenek az ilyen tudásteremtésből és tudástranszferből, a tagállamoknak arra kellene törekedniük, hogy intézményeik működési keretét kiigazítsák oly módon, hogy e korlátok megszűnjenek, és az egyetemek kellő autonómiához jussanak. Az egyetemeknek a tudás létrehozására, fejlesztésére és átadására vonatkozóan konkrét stratégiákat kellene kialakítaniuk.

6. A minőségértékelés új megközelítései

A tagállamoknak – különösen a felsőoktatás tekintetében – együtt kellene működniük az intézményeik minőségét értékelő olyan „tudásháromszög” kritériumok meghatározásában, amelyek azt vizsgálják, hogy milyen mértékben sikerült a kutatást és az innovációt integrálni az oktatásba és az oktatás alapfunkcióiba, továbbá hogy az intézményeknek milyen mértékben sikerült olyan tanulási környezetet teremteniük, amely ösztönzi a kreativitást és a tudás hasznosításának

vállalkozói megközelítéseit, illetve mennyire sikerül hallgatóikat felkészíteniük jövőbeli társadalmi és gazdasági létükre.

7. Az Európai Innovációs és Technológiai Intézet követendő példaként való állítása a jövő számára

Az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) az első olyan uniós szintű kezdeményezés, amelynek középpontjában a tudásháromszög valamennyi szereplője közötti összehangolt együttműködés áll, és amelyet a tudásháromszög mindhárom oldalának integrálása tekintetében a bevált gyakorlat példájává kellene alakítani a tagállamok, a felsőoktatási intézmények, a kutatóintézetek, valamint az üzleti szféra számára.

Az EIT fő operatív szervezeteinek, a jövőbeni tudományos és innovációs társulásoknak (TIT-ek) képesnek kell lenniük arra, hogy a gazdasági és társadalmi kihívások – például a fenntartható energia, az éghajlatváltozás mérséklése és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás kérdése – megválaszolásához új utakat mutassanak holisztikus és a különböző tudományágakat egyesítő megközelítések, továbbá olyan új irányítási és finanszírozási modellek révén, amelyek célja a legmagasabb színvonalú innováció ösztönzése. Az EIT-nek terjesztenie kellene ezeket a modelleket, amelyeknek – különböző szinteken és a határokon átnyúló módon – más közös kezdeményezések létrehozására kellene ösztönözniük, különös figyelmet szentelve annak, hogy a tudásháromszögön belül szükséges az oktatás szerepének fejlesztése.

Az oktatás és képzés területén folytatott európai együttműködés stratégiai keretében a Bizottságnak biztosítania kellene, hogy a tagállamok ismerjék az e hét prioritással kapcsolatos legjobb gyakorlatokat, továbbá, hogy az előrehaladás összehasonlítható legyen e területek között.

EZEN TÚLMENŐEN HANGSÚLYOZZÁK, HOGY FONTOS

- biztosítani, hogy a növekedést és foglalkoztatást célzó, 2010 utáni stratégia az oktatást határozza meg a tudásháromszög alapjaként, továbbá aláhúzza, hogy a háromszög mindhárom oldalának (oktatás – kutatás – innováció) kölcsönösen támogatnia és fejlesztenie kell egymást. Az oktatási és képzési rendszer egészének szerepet kell játszania a jól működő tudásháromszöghöz szükséges kulcskompetenciák erősítésében.
- biztosítani az európai felsőoktatási térség és az Európai Kutatási Térség létrehozására irányuló stratégiák, valamint az innováció területén indított kezdeményezések, különösen a széles körű innovációs stratégia és a jövőbeli európai innovációs terv közötti teljes körű együttműködést és koordinációt.
- hogy a Bizottság teljes mértékben figyelembe vegye a növekedést és foglalkoztatást célzó, 2010 utáni stratégia igényeit a következő pénzügyi keret időszakára vonatkozó, az oktatás és az egyéb idevágó területeken folytatott közösségi programokra irányuló javaslatának kidolgozása során, továbbá – a tagállamokkal együtt – vizsgálja meg, hogy miként lehetne igénybe venni a strukturális alapokat azon kezdeményezések támogatásához, amelyek ahhoz kapcsolódnak, hogy az oktatás teljes mértékben a tudásháromszög alapjává váljon.